

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי ירחמיאל ישראל יצחק דאנציג בעל ה'שמח ישראל' מאלכסנדר זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי יחיאל האדמו"ר הזקן מאלכסנדר זצוק"ל נסתלק כ"ט טבת (תר"ע)

פעם הוצרך רבינו לנסוע בדחיפות ובנחיצות ללאד' לבקר אצל הרופא. אך ממש לפני שיצא לדרך, הגיע יהודי אחד והתחיל לבכות במר נפש על הצרה הגדולה שאירעה לו, ושפך שיחו לפני רבינו במשך זמן רב. כשראה זאת אחיו של רבינו, הרבי הקדוש התפארת שמואל מאלכסנדר זצוק"ל, נחרד מאד, כי הרי כבר מתקרב השעה שהרופא קבע.

בלית ברירה נכנס לרבינו ואמר לו, אחי הקדוש, הלא השעה עוברת ונסיעתכם לרופא נחוץ וחיוני עד מאד. השיב לו רבינו, תאמין לי אחי, יותר יהיה מרפא לנפשי אם אשמע שיחי מרת נפש ישראל, כי אולי אוכל להושיע אותי, ואז יהיה לי זה גופא ישועה ומרפא לנפשי, יותר מכל הנסיעה לרופא. וראו מזה עד כמה האהבת ישראל לכל יהודי בעולם, בוערת בליבו הטהור של רבינו.

חסיד אחד הגיש פעם קוויטל לרבינו. תוך כדי קריאת הקוויטל שאל אותו רבינו, אם זוגתו חולה במחלה מסוימת ואיננה בקו הבריאות, והשיב החסיד, ברוך השם אשתי נמצאת בקו הבריאות. לפליאה נשגבה היה דברי רבינו בעיני החסיד, כי כשיצא מביתו לפני נסיעתו, היתה אשתו בריאה ושלמה, בלי שום חולי ומחלה.

כשחזר לביתו נדע לו, שאכן אשתו נחלתה במחלה שהזכיר רבינו, וכבר ביקרה אצל כמה רופאים, ולא מצאו רפואה עבודה רחמנא ליצלן, מיד נסע החסיד שוב לרבינו, וביקש, שכשם שרבינו גילה לו ברוח קדשו בפעם הקודמת שאשתו חולה, כך יגלה לו עתה שאשתו בריאה, כי אינו יכול לסבול הצרה הזאת.

רבינו האציל ברכתו עליה, וציווה שתיסע לקראקא אצל רופא מומחה. ואכן החסיד נסע לקראקא ביחד עם אשתו, והרופא המומחה אמר, שהיא צריכה לנסוע למרחצאות, ורשם לה הרבה סמי רפואה. שוב נשבר לב החסיד לרסיסים, כי הרבה רפואות עולים כמובן דמים יקרים מאד, וכבר לא נשאר לו כסף אפילו עבור נסיעה לרבינו, כל שכן שאין לו פרוטה לפרוטה לקנות את הרפואות היקרים. מיד התיישב וכתב מכתב ארוך לרבינו, ושפך שם את מרת נפשו.

והשיב לו רבינו: "רק אמרתי לנסוע לקראקא, ולא אמרתי כלל לצייט לרבי הרופא, ועצם הנסיעה כבר היה די עבורכם". ואכן לגודל הפלא, שבה מיד לבריאתה ולאיתנה, ללא שום תרופות.

סגולה גדולה לזכרון המבוארת בדף היומי שלנו

על ידי הנסיעה לאוסטרליה הגיע תרומה גדולה מארה"ב

נסיעה לאוסטרליה הרחוקה אינו דבר קל, ובפרט בשנים קדמוניות. אמנם מה לא עושים עבור תלמידי חכמים מופלגים, אברכי הכולל החשוב והמפורסם, "כולל חזון איש", הלומדים תורה מתוך עמל ויגיעה מתוך הדחק. כשראש הכולל נכנס למרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל, להיפרד לרגל נסיעתו לאוסטרליה לגייס תרומות למען 'כולל חזון איש', העניק לו מרן החזון איש את ברכתו, ונפרד ממנו לחיים ולשלום.

למעלה מחדש שהה ראש הכולל באוסטרליה, כשכל הזמן הוא פועל במסירות רבה למען אברכי הכולל. אמנם לגדל אכבתו, לא הצליח למעשה לגייס תרומות רבות, וכמעט לא הצליח אפילו לכסות את הוצאות הדרך המרובות, והרגיש שהוא חוזר ממש בידיים ריקות.

כשנכנס שוב למרן החזון איש אחרי חזרתו לארץ ישראל, סיפר לו בכאב וצעד גדול, על תוצאות המסע הארוך והמתיש, שכמעט לא הניבה שום פירות. מרן החזון איש ניחם וחיבק אותו מאד, שאנו רק צריכים לעשות 'השתדלות', ואין לנו לחשוב מה היו התוצאות.

לאחר כמה ימים שלח מרן החזון איש לקרוא לאותו ראש כולל, ובישר לו בשמחה רבה, שבזכות נסיעתו התקבל אצלו עתה סכום עצום מחוץ לארץ לטובת הכולל, והודה לו עד מאד על כל טרחתו ונסיעתו, כשתוך כדי דיבור מראה לו מרן החזון איש את חבילת הכסף הגדושה שהתקבלה זה עתה.

ברגע הראשון שמח הראש הכולל עד מאד, אך כשהתבונן ב'כתובת' הרשומה על המעטפה, שם לב שהיא הגיעה מארה"ב וכלל לא מאוסטרליה, ולא הצליח להבין על מה מגיע לו 'שר כח' כזה גדול. הוא חשב לעצמו אולי מרן טעה, והראה בעדינות למרן החזון איש, את הכתובת הרשומה על המעטפה, כלומר, מה זה קשור אלי.

אמר לו מרן החזון איש, אני יודע בטוב שהכסף נשלח מארה"ב, אך נשאלת השאלה, איך התעורר פתאום העשיר מארה"ב לשלוח אלי סכום כה גדול למען הכולל, מבלי ששום איש יתרים אותו. אין זאת אלא בזכותך, על ידי המסירות נפש הגדולה שלך בנסיעתך לאוסטרליה, זיכו משמים את אותו עשיר להתעורר פתאום לשלוח סכום כה גדול להחזקת התורה.

זה הכלל - סיים מרן החזון איש ואמר לראש הכולל, כל מסירות ויגיעה שעושים למען התורה הקדושה, הדבר ודאי ללא שום ספק, שיוצא מזה תוצאות טובות. גם אם בהתחלה נראה כאילו לא יצא מזה שום דבר, אך לפתע רואים הצלחה מרובה בענין שעליו מסרו את עצמם, ועליו לדעת שהצלחה הפתאומית הוא רק בזכות המסירות, כי שום יגיעה למען התורה הקדושה אינה הולכת לריק חלילה.

הגמרא בדף היומי שלנו (מנחות ז.) **רבי אבימי בני מנחות בי רב חסדא**. האמורא הקדוש רבי אבימי, למד מסכת מנחות אצל רב חסדא. מקשה הגמרא, איך יתכן כזאת, הרי רב חסדא היה תלמידו של רבי אבימי. ומתרתת הגמרא, **אבימי - מסכתא איתעקוני איתעקרא ליה**, מסכת מנחות נשתכחה מרבי אבימי, ואתא קמיה

דרב חסדא לאדכורי לגמריה, והגיע לתלמידו רב חסדא, שיזכיר אותו את המסכתא ומה שחידש בה.

מקשה הגמרא, **ולישלח ליה וליתי לגביה**, למה הלך הרבי אצל תלמידו, היה לרבי אבימי לשלוח לרב חסדא תלמידו, שיגיע הוא אליו. ומתרתת הגמרא, **סבר הכי מסתייעא מילתא טפי**, רבי אבימי חשב שכך יהיה לו יותר סייעתא דשמיא לזכור את המסכתא, על ידי שהוא - הרבי, ילך אצל תלמידו.

ופירש רש"י, **מסתייעא מילתא - משום יגעתו ומצאתי תאמין** (מגילה ו:). ורואים מזה דבר נפלא - אמר מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצוק"ל (משנת רבי אהרן), שהכלל של 'יגעתו ומצאתי, הוא לא רק כאשר יגעים בתורה, רק כל יגיעה שעושים למען התורה הקדושה, נאמר בזה הכלל של 'יגעתו ומצאתי תאמין', ולא יתכן שהיגיעה תהיה לריק חלילה. וכמו שרואים כאן בגמרא וברש"י, שאפילו על 'היגיעה' ל'לכת' לביתו של רב חסדא ללמוד שם מסכת מנחות, נאמר על זה 'יגעתו ומצאתי תאמין'.

טיפוס על הסולם בשנות זקנה ושיבה

דבר נפלא ביותר הבחינו התלמידים של מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל בעל האבן האזל, כל פעם שהיה צורך להוציא ספר מן הארון בעת הלימוד, כדי לעיין בספר בהקשר לסוגיה הנלמדת, מעולם לא הצליחו התלמידים להקדים את רבם ולהוציא עבורו את הספר הדרוש מהארון. עוד לפני שהתלמידים הספיקו לקום ממקומם ולהביא את הספר, כבר קם מרן רבי איסר זלמן ממקומו במהירות ובזריזות מדהימה, לוקח את הסולם ומטפס עליו לטיפול את הספר הדרוש.

מרן המשיך במנהגו זה אפילו בשנות זקנה ושיבה, כשהטיפוס על הסולם והוצאת הספרים מהארון עלה לו בקושי וטירחא מרובה, בכל זאת מעולם לא היה שום תלמיד שהקדימו בהוצאת הספר. בענותותו נימק מרן את הנהגתו הנפלאה הזאת: "רק אני יודע בדיוק היכן מונח כל ספר בבית, ולכן אני סוצא את זה תמיד בזריזות ומהירות, לעומת זה התלמידים לא יודעים בדיוק היכן מונח כל ספר, ולוקח להם זמן עד שהם מוצאים את זה..."

גדולי תלמידיו הביאו מקור להנהגת רבם, מהדף היומי שלנו. דהנה תלמידו של התרומת הדשן כותב בספרו לקט יושר (חלק ב עמוד טז) בזה הלשון: "זכורני שאמר [בעל התרומת הדשן], אותם הבחורים העשירים המפונקים, שעשו להם שולחנות, כשיושבין במקומו הופכין השולחן לאיזה צד שירצו, ועליו הרבה ספרים, לא טוב הם עושים. אודרבה כשמבטקש אחר הספר, ובא לו בטורח גדול, זכור באתו מעשה מה שרוצה ללמד". עד כאן לשונו.

ומבואר בזה שיש סגולה לזכרון הלימוד, על ידי היגיעה והטורח הגדול לחפש אחר הספר, וכמו שמבואר בדף היומי שלנו, שכל יגיעה שעושים למען התורה הקדושה, ללכת לבית התלמיד, והוא הדין ללכת לחפש את הספר ולהוציאו מהארון, גורם לסייעתא דשמיא עצומה לזכור את הלימוד והמסכתא - **הכי מסתייעא מילתא טפי**. ולכן לא הסכים רבם בעל האבן האזל לוותר על הוצאת הספרים בעצמו, מאחר שהוא סגולה גדולה לזכרון.

יגיעה
למען
התורה
הקדושה

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

נועם שיח עם הוד כ"ק מרן האדמו"ר מנאדבורנא באניא שליט"א

אדמו"ר שליט"א בירך שהכל ובורא נפשות.

הרב קובלסקי: היה שווה לבוא אפילו מארה"ב כדי לשמוע איך הרבי מברך, אילו באתי רק עבור זה, דיינו.

*

הרב קובלסקי: רציתי לשמוע מהרבי שליט"א, מהו העבודה בימי השובב"ם הקדושים.

אדמו"ר שליט"א: קשה מאד להסביר את זה בקצרה.

הרב קובלסקי: אני רוצה לשאול שאלה פרקטית עבור הגליון שאנו זוכים להוציא לאור, גליון 'מתיקות הדף היומי'. ברוך השם זכינו, שמרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, קרא במשך 80 שבועות את הגליון 'מתיקות הדף היומי', מדי שבוע בשבוע בכל יום שני. הגליון האחרון שקרא מרן שר התורה, היה ארבעה ימים לפני הסתלקותו הפתאומית. ברוך השם הגליון התחבב אצל כל גדולי ישראל, אני מקבל דרישות שלום מכל סוגי האנשים, מילדים צעירים ועד אנשים זקנים וישישים, שהגליון ממש מחיה את נפשם.

ובכן אני רוצה לשאול בשם כל הקוראים, שאלה פרקטיות, מהו העבודה הכללית בימי השובב"ם. לכל חסידות יש המנהג שלהם, למשל, אני למדתי בסלונים, שם היה העבודה בשובב"ם ללמוד שעות רצופות, לפעמים עשינו שלוש פעמים ביום שעות רצופות, ולפעמים רק פעמיים ביום שעות רצופות. בצאנו מתענים ביום חמישי של ימי השובב"ם. בנדבורנא מתענים ביום שישי עד אחרי הקידוש של ליל שבת.

אך השאלה הוא מהו העבודה בזה, השווה לכל נפש. הקב"ה אומר לנו (מלאכי ג, ז) "שובו אלי ואשובה אליכם", ראשית כל "שובו אלי", קודם כל אתם צריכים לעשות כפי מה שאתם יכולים, ואחר כך מבטיח הקב"ה - "ואשובה אליכם". ונשאלת השאלה, מהו הדבר שכל אחד מישראל יכול לעשות היום, למרות שאנו חיים בדורות חלשים, וקשה לנו מאד ענין התעניות.

אדמו"ר שליט"א: הרבי הקדוש מרז"ק זצוק"ל אמר, כשם שיש מצוה לעצור יהודי מעשיית עבירה, כך יש מצוה לעצור יהודי חלש, מלצום. היום האנשים חלשים, חלשים בנפש גם כן, לא רק בגוף, והתענית מזיק גם לנפש.

הרב קובלסקי: הרמב"ם אומר בהלכות דעות (פרק ב הלכה א), שכשם שיש חולי הגוף, כך יש גם חולי הנפש, ומה היא תקנת חולי הנפש, ילכו אצל החכמים שהן רופאי הנפשות, וירפאו חללים בדעות שמלמדין אותם, עד שיחזירוהם לדרך הטובה.

אך אין הכי נמי, הדורות חלשים, אמנם סוף סוף כל אחד רוצה לעשות איזה בימי השובב"ם עבור תיקון נפשו, ונשאלת השאלה, מהו הדרך הרצויה בזה, האם אמירת כל ספר התהלים, או לימוד חמש שעות רצופות, או כן להתענות קצת?

אדמו"ר שליט"א: מה שאני מורה תמיד הוא, לעשות "תענית דיבור", דבר זה לא מחליש לאף אחד.

בכל דבר יש "זה לעומת זה", היום בדורינו הוכפל 'פגם הדיבור' עשרות פעמים יותר ממה שהיה בדורות הקודמים, כי היום יש לכל אחד מכשיר 'פלאפון', מתי שאין לו מה לעשות, הוא מפטפט בפלאפון, דברים בטלים, דברים מיותרים שאין בהם ממש. כשנעשה חשבון מדויק נראה, שבמשך חודש, האדם מדבר כמה מיליוני דיבורים בטלים בפלאפון.

מרן החפץ חיים זצוק"ל כותב בספרו תורת הבית (פרק ב), "ראיתי בכיוון על מורה שעות [שעות]. שבשיעור מינוט [דקה] אחד, יכול לומר מאתים תיבות". בן אדם מתקשר לחבירו בפלאפון ומתחיל לפטפט, מה נשמע, היכן היית, היכן אתה עכשיו, איזה חדשות יש בעולם, וכך מתגלגל שיחה שלמה של דברים בטלים, שטותים והבלים. מדברים היום כל כך הרבה דברים בטלים, כאשר בכל פעם שמדברים דברים בטלים, עוברים על עשה ועל לא תעשה רחמנא ליצלן.

פעם כשעוד לא היה מכשיר הפלאפון, לא נכשלו כל כך בזה, רק כשהיו אנשים יחד, היו יכולים להיכשל בזה, לעומת זה כשהלכו בדרך, חשבו בדברי תורה. היום כמעט כל האנשים ההולכים ברחוב מדברים בפלאפון, במקום לחשוב דברי תורה, מוציאים את הפלאפון וחושבים למי להתקשר... אפשר להגיד בלי גוזמא, שבגלל מכשיר הפלאפון, אנשים מדברים היום במשך חודש, קרוב למיליון מילים יותר ממה שדיברו פעם, לפני שהיה מכשיר הפלאפון.

הרב קובלסקי: זה אפילו לא עולה כסף...

אדמו"ר שליט"א: אספר לך דבר נפלא על אדמו"ר הרבי זצוק"ל. יש רופא בצפת הנקרא 'משה רפאל צור', יש לו קליניקה בצפת שנקרא 'רמב"ם', כי הוא נותן רפואות טבעיות המבוססות לפי שיטת הרמב"ם, הרבה אנשים מגיעים אליו. אדמו"ר הרבי זצוק"ל החזיר אותו בתשובה. פעם הוא סיפר לי, שלפני שלושים שנה כשיצא לראשונה מכשיר ה"פלאפון", הוא היה ממש מהראשונים בצפת שרכש מכשיר כזה. הוא נכנס לאדמו"ר והראה לו גודל הפלא שיש במכשיר זה. אדמו"ר לקח את זה בידו וחייך אליו ואמר, "עוד כמה שנים יחלקו את זה בחינם, העיקר שאנשים ידברו ויפטטו".

הרב קובלסקי: ניבא ואינו יודע מה ניבא.

אדמו"ר שליט"א: היום רואים את זה בחוש, המכשיר הזה גורם לאנשים להרבות בדברים בטלים, זה גורם שהיום הדיבורים לא 'מבוקרים', לא חושבים פעמיים לפני שמדברים. ואני כבר לא מדבר על לשון הרע ורכילות, יושבים כאן ומספרים לשון הרע לאדם הנמצא באוסטרליה. כל פעם כשאדם מדבר עם חבירו, זה יכול להיגרר חלילה לדיבורי לשון הרע, כל "שיחה" מסוכן להגיע ללשון הרע, אם לא מדברים דברי תורה. ברגע ששני אנשים מדברים על בן אדם שלישי, הם עלולים להיכשל מהר מאד בלשון הרע.

על אחת כמה וכמה כשיש מכשיר פלאפון שהוא זמין לכל אחד, ויכולים לדבר עם אנשים מכל העולם, מארה"ב, מאירופה, בוודאי שזה גורם הרבה יותר להיכשל חלילה בלשון הרע, וכל שכן שזה גורם להמון דברים בטלים ומבוטלים.

ולכן לעניות דעתי התיקון בימי השובב"ם הוא, "תענית דיבור". כי דברים בטלים גורם לפגם בקדושה, כמו שמבואר בספר יצירה (פרק א משנה ג), וכך מבואר בהרחבה בכל ספרי החסידות. ולכן בימי השובב"ם כשהזמן מסוגל לתקן עניני קדושה, מן הראוי ביותר לעשות תענית דיבור.

אמנם זה לא דבר קל כל כך, אך אליבא דאמת הרי היינו צריכים להתענות לכל הפחות פעם אחד פ"ד תעניות, כדי לכפר על כל עוונותינו. הרבי הקדוש הבעל התניא זצוק"ל מאריך בזה, שצריכים להתענות שלשה פעמים פ"ד תעניות כדי לכפר על כל העבירות, והוא מסיק שלכל הפחות פעם אחד בוודאי מחוייבים להתענות פ"ד תעניות. אך כמובן היום אי אפשר להורות לרבים להתענות פ"ד תעניות.

הרב קובלסקי: בקושי מתענים חמשה פעמים בשנה.

אדמו"ר שליט"א: וגם בזה גופא צריכים להקל לאנשים חלשים, כל בעלי ההוראה יודעים שהיום מוכרחים להקל בעניני התעניות לאנשים חלשים, זה ממש סכנת נפשות, ובפרט בתעניות דרבנן.

על כל פנים ענין התעניות קשה היום עד מאד, אך פטור בלא כלום אי אפשר, ולכן לכל הפחות צריכים לעשות תענית דיבור. במקום תענית אכילה, יש להתענות תענית דיבור. 'המשנה ברורה' (סי' תקעא סק"ב) מביא בשם ה'פלא יועץ' (עוד תענית), שתענית דיבור עוד יותר חשובה מתענית אכילה. ולגבי תענית דיבור בוודאי לא שייך להגיד, אין לי כח להתענות, זה מחליש אותי...

הרב קובלסקי: כמה זמן תענית דיבור?

אדמו"ר שליט"א: צריכים להתחיל עם שעתיים ביום, אסור להתחיל מיד עם הרבה שעות.

הרב קובלסקי: תפסת מרובה לא תפסת.

אדמו"ר שליט"א: אכן. יש להתחיל עם שעתיים ביום, ואחרי שמתרגלים לזה, יש להוסיף עוד חצי שעה. הבן אדם עצמו מרגיש הרבה יותר טוב אחרי כמה שעות של תענית דיבור, הנפש נעשה רגוע. ואחרי כמה ימים שעושה תענית דיבור, זה נותן לאדם עידוד וחזק גדול לאין ערוך.

- המשך יבוא בס"ד -

מאוצרות הפרשה

וממקנה בני ישראל לא מת אחד (ט, ו). יש לומר הרמז בזה, כי מכות 'דבר' ו'ברד' כשמוסיפים לזה עוד אות 'אחד' המורה על אלופו של עולם, הוא בגימטריא 'אור', ובגימטריא 'רז'.

זהו וממקנה בני ישראל לא מת, כיצד, על ידי הצטרפות עוד אות אחד שהוא אלופו של עולם, שעל ידי זה נמתק ונעשה מן דבר וברד, אותיות אור ואותיות רז, והבן. (דגל מחנה אפרים פרשת וארא)

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661